

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Structuurvisie Waalwijk 2025

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

14 april 2014 / rapportnummer 2880-19

1. Oordeel over het milieueffectrapport (MER)

De gemeente Waalwijk stelt een structuurvisie voor haar grondgebied op. Deze vormt het kader voor ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder woningbouw, transformatie van een bedrijventerrein en natuurontwikkeling. De ontwikkelingen hebben mogelijk effecten op Natura 2000-gebieden. Voor het besluit over de structuurvisie is een milieueffectrapport opgesteld. De raad van Waalwijk is bevoegd gezag.

In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie')¹ zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER.

Het MER geeft een uitgebreid en overzicht van alle ontwikkelingen binnen de gemeente. Daarvan zijn alle milieugevolgen integraal beschreven en worden ook de koppelingen tussen deze ontwikkelingen geschetst.

De Commissie signaleert bij de toetsing van het MER enkele tekortkomingen. Zij acht het opheffen ervan essentieel voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming over de structuurvisie. De tekortkomingen betreffen de:

- afbakening van de voorgenomen ontwikkelingen (het voornemen);
- onderbouwing en beschrijving van de verkeerseffecten;
- beschrijving van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden.

De Commissie acht dit essentieel voor de besluitvorming omdat zonder deze informatie het niet mogelijk is om te oordelen of de ontwikkelingen in de structuurvisie inpasbaar zijn.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar oordeel toe en in hoofdstuk 3 geeft ze aandachtspunten voor het vervolgtraject.

2. Gesignaleerde tekortkomingen

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en doet zij aanbevelingen voor de op te stellen aanvulling. Deze aanbevelingen zijn opgenomen in een tekstkader. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming.

2.1 Beschrijving van het voornemen

In het MER zijn de effecten beschreven van alle ontwikkelingen die in de gemeente tot 2025/2035 worden verwacht. Over een deel van deze ontwikkelingen zijn al besluiten geno-

---

¹ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens vindt u in bijlage 1 bij dit advies of op www.commissiemer.nl.

men. Voor grote ontwikkelingen zoals de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL) is de gemeente geen initiatiefnemer of bevoegd gezag. De ontwikkelingen waarin de gemeente afwegingen van alternatieven of varianten kan maken zijn daarom beperkt. De oostelijke insteekhaven, noordelijke ontsluitingsroute en uitbreiding van het windpark kunnen aanzienlijke milieugevolgen hebben. Het is voor het MER van belang dat de effecten van deze ontwikkelingen gescheiden worden gepresenteerd zodat bestuurders een goed beeld kunnen krijgen van de milieugevolgen van hun bestuurlijke besluitruimte.

Het MER geeft geen helder onderscheid tussen ontwikkelingen die:

- autonoom zijn en dus onderdeel zijn van de referentiesituatie. Dat zijn in dit geval de ontwikkelingen waarvoor al een besluit is genomen (zoals bestemmingsplannen die al zijn vastgesteld);
- buiten de verantwoordelijkheid van de gemeente vallen maar wel aanzienlijke milieugevolgen hebben zoals GOL en Deltaprogramma grote rivieren – Uiterwaarden Bergsche Maas. De effecten van deze ontwikkelingen in cumulatie met andere ontwikkelingen kunnen als scenario's gepresenteerd worden;
- onderdeel zijn van het voornemen, oftewel de voorgenomen ontwikkelingen van de gemeente.

Zonder deze scheiding is het onduidelijk waar ruimte/vrijheid bestaat om eventuele milieugevolgen te beperken en is het ook niet mogelijk om te oordelen of het voornemen past binnen wettelijke kaders.

Op de totaalkaart visie 2025 in de structuurvisie staan ook reserveringen voor ontwikkelingen die in het MER niet beoordeeld zijn. Het gaat daarbij om bijvoorbeeld:

- Het gebied ten oosten van de afbouwhaven tot aan het kanaal waar een reservering voor bedrijventerrein/havengebied is opgenomen (paarse arcering). Dit gebied is 2 tot 3 keer zo groot als de afbouwhaven.
- Woningbouw bij landgoed Driessen (ten westen van fase 1 en fase 2) waar een extra zone voor woningen is opgenomen (oranje arcering) die nog niet is bestemd.
- De grijze arcering (invulling nader te bepalen) ten zuidwesten van de N261.
- Het gebied ten oosten en zuiden van het bedrijventerrein ten noorden van Waspik, aan het Oude Maasje (paarse arcering).

De Commissie adviseert deze scheiding tussen autonoom, scenario's en voorgenomen ontwikkelingen in een aanvulling te presenteren. De Commissie adviseert daar in aan te geven welke ontwikkelingen onderdeel zijn van het voornemen en welke niet. Beschrijf wat de uitgangspunten zijn geweest voor de effectbeschrijvingen, zoals de uitgangspunten voor de verkeersmodellen (zie paragraaf 2.2).

2.2 Verkeerseffecten

Het MER geeft geen duidelijkheid over welke ontwikkelingen onderdeel zijn van het voornemen (paragraaf 2.1). Hierdoor is het moeilijk te beoordelen of voor de berekening van de verkeerseffecten de juiste uitgangspunten zijn gehanteerd. De resultaten van het verkeersmodel vormen een belangrijke basis voor de beoordeling van andere milieugevolgen.

In het MER ontbreekt bovendien een presentatie van uitgangspunten voor en de resultaten van het verkeersmodel. Hierdoor geeft het MER geen inzicht in de toe- of afname van verkeersstromen en is het niet mogelijk te beoordelen of de verkeersgerelateerde effecten voldoende zijn beschreven. Op basis van de effectbeschrijving in het MER acht de Commissie het wel aannemelijk dat het extra verkeer dat door de ontwikkelingen gegenereerd wordt niet tot knelpunten voor de doorstroming en de leefomgeving zullen leiden. Een toename van het verkeer nabij Natura 2000-gebieden kan lokaal voor een toename van stikstofdepositie op overbelaste habitattypen leiden. Het MER moet aannemelijk maken dat dergelijke effecten voorkomen kunnen worden (zie ook paragraaf 2.3).

De Commissie adviseert de uitgangspunten van het verkeersmodel en de verkeerseffecten in een aanvulling op het MER te presenteren. Beschrijf waar het verkeer toe zal nemen en geef aan of dit tot knelpunten kan leiden. Beschrijf met welke maatregelen eventuele knelpunten kunnen worden tegengegaan.

2.3 Effecten Natura 2000-gebieden

Uit de Passende beoordeling blijkt dat de realisatie van de oostelijke insteekhaven en noordelijke ontsluitingsroute tot een toename van stikstofdepositie op daarvoor gevoelige habitattypen in Natura 2000-gebieden² zal leiden. Vanwege de hoge achtergrondbelasting is aantasting van natuurlijke kenmerken van deze gebieden niet uit te sluiten.

De gehanteerde vuistregel/aanname dat op een afstand groter dan 3 kilometer geen effecten van stikstof te verwachten zijn (bijlage 8 van het MER) is onjuist. Ook bij Natura 2000-gebieden op afstand groter dan 3 kilometer kan een toename van het wegverkeer leiden tot een toename van depositie. Vanwege de overbelaste situatie is aantasting van natuurlijke kenmerken niet uit te sluiten; ook bij een zeer geringe toename. Ook kan de toename geconcentreerd zijn bij die habitattypen die al in een slechte staat van instandhouding is terwijl de depositie elders juist afneemt door veranderende verkeerstromen.

In het MER ontbreekt een beoordeling van de effecten van stikstofdepositie op daarvoor gevoelige natuur ten opzichte van de huidige situatie. Daarvoor ontbreekt een beschrijving van de verkeerseffecten van de afzonderlijke ontwikkelingen ten opzichte de huidige feitelijke situatie (zie paragraaf 2.2). Deze informatie is noodzakelijk om te kunnen onderbouwen dat de ontwikkelingen in de structuurvisie passen binnen de kaders van de Natuurbeschermingswet.

De Passende beoordeling voor de Structuurvisie mag kwalitatief van aard zijn. Een in detail uitgewerkte Passende beoordeling is later nodig bij het vaststellen van de bestemmingsplannen. Als echter uit de Passende beoordeling blijkt, dat aantasting van natuurlijke kenmerken niet is uit te sluiten, ontbreekt een uitvoerbaar alternatief in het MER. Daarom moet globaal

---

² Natura 2000-gebieden: Langstraat, Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen, Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem, Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek, Biesbosch, Lingedijk & Diefdijk, Kampina & Oisterwijkse Vennen, Uiterwaarden Waal, Regte Heide & Riels Laag en Ulvenhoutse Bos.

worden aangegeven of en zo ja hoe de Structuurvisie toch doorgang kan vinden, bijvoorbeeld door toepassing van mitigerende maatregelen of een alternatief met minder stikstofemissie. Het MER verwijst hiervoor naar maatregelen³ in de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). De PAS is echter nog niet in wet- en regelgeving vastgelegd. Hierdoor kan er nog niet op de PAS geanticipeerd worden.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER de toenames en afnamen van verkeerstromen en daarmee de veranderingen van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden te beschrijven. Ga daarbij in op de habitattypen per Natura-2000 gebied waar een toename wordt verwacht en geef een inschatting hoe groot de toename van depositie zal zijn. Beschrijf alternatieven en/of maatregelen waarmee aantasting van natuurlijke kenmerken en waarden voorkomen kan worden. Het is daarbij van belang dat de aanvulling aannemelijk maakt dat deze alternatieven voldoende effectief of uitvoerbaar zijn.

3. Aandachtspunten voor de het vervolgtraject

De Commissie hoopt met onderstaande aanbevelingen een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming. De opmerkingen in dit hoofdstuk hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen.

3.1 Locatiekeuze windturbines

In het MER is een zoekgebied voor windturbines aangegeven ten oosten van het bedrijventerrein Haven. Het gaat daarbij om een uitbreiding van de turbines van het 'Ecopark'. Daarbij kunnen de bestaande 5 windturbines (deels) vervangen worden. In het MER ontbreekt een onderbouwing van de locatiekeuze van nieuwe windturbines. Het is niet mogelijk te oordelen of er binnen de gemeentegrenzen nog andere locaties zijn die milieuvordelen bieden ten opzichte van een uitbreiding van de bestaande locatie.

Dit is deels wel gedaan in het rapport 'Windenergie Waalwijk, Locatieplan Doorontwikkeling'. In dit rapport zijn drie "verhaallijnen" voor windenergie globaal afgewogen op basis van hun impact op het landschap. Uit het raadsbesluit voor windenergie blijkt dat het open landschap westelijk van het Havenbedrijventerrein open moet blijven en daarom uitgesloten wordt als zoekgebied voor windturbines. Op basis van de provinciale zoekgebieden, het raadsbesluit, het rapport Locatieplan Doorontwikkeling en de clustering met bestaande windturbines is de locatiekeuze voldoende gemotiveerd.

---

³ In het MER worden al eventuele maatregelen genoemd zoals verschrallend beheer, dat kan bestaan uit maaien en afvoeren, plaggen of begrazen in een dag-nachtregiem (opstallen). Met de best beschikbare technieken kan de stikstofemissie aan de bron behoorlijk worden beteugeld. Vernatten heeft een verdunnend effect en wanneer voldoende waterverloop beschikbaar is, kan doorstroming ook voor het afvoeren van mineralen zorgen. Bij effectgerichte maatregelen als deze vraagt de analyse van de stikstofdepositie ook aandacht voor de staat van instandhouding van de habitattypen waar de depositie toe zal nemen en de vraag of effectgerichte maatregelen voldoende effectief zullen zijn.

Er komt nog een m.e.r.-procedure voor de windturbines. De Commissie adviseert daarin de (milieu)argumenten die hebben geleid tot het zoekgebied voorwindturbines nog eens samen te vatten. Geef daarbij aan waarom het gekozen zoekgebied milieuvordelen heeft (natuur en leefomgeving) hebben ten opzichte van eerder afgevalen locaties.

3.2 Effecten windturbines

Een recente quickscan⁴ geeft voldoende inzicht in de gevolgen van extra windturbines ten oosten van het bedrijventerrein Haven op het aantal slachtoffers onder beschermde soorten als vlermuizen en vogels. Het MER geeft geen inzicht in de effecten van de windturbines op de leefomgeving en het landschap. Het is niet duidelijk of:

- er een grote verslechtering van de leefomgeving en de landschappelijke kwaliteit op zal treden door extra en grotere windturbines;
- er opstellingsvarianten mogelijk zijn waarbij effecten op de leefomgeving en het landschap voorkomen kunnen worden.

Het is overigens ook mogelijk dat deze turbines juist nieuwe landschappelijke kwaliteiten toevoegen.

Deze informatie is wel beschikbaar in het Rapport 'Windenergie Waalwijk, Locatieplan Doorontwikkeling'. In dit rapport zijn ook de effecten van verschillende opstellingsvarianten op hoofdlijnen beschreven en met elkaar vergeleken.

- De Commissie adviseert bij het vast stellen van de structuurvisie ook de informatie in het rapport 'Windenergie Waalwijk, Locatieplan Doorontwikkeling' te betrekken. Deze geeft, samen met de quickscan in het MER, een compleet beeld van de effecten van windturbines in het zoekgebied.

3.3 Beschrijving biodiversiteit

In het MER is vooral gekeken naar de mogelijke gevolgen van alle ontwikkelingen in het plangebied op beschermde soorten en beschermde gebieden (EHS en Natura 2000-gebieden). Dit is op het niveau van een structuurvisie voldoende omdat hiermee de knelpunten en risico's inzichtelijk worden gemaakt. Het MER geeft nog geen volledig beeld van de (positieve) effecten van de ontwikkelingen op de biodiversiteit in zijn geheel. Dit kan bij de deeltwerkingen van de structuurvisie in meer detail worden onderzocht.

- De Commissie adviseert bij de afzonderlijke deeltwerkingen van de structuurvisie aan te geven welke kenmerkende habitats en soorten aanwezig zijn in het studiegebied, en daarnaast ook de vele overgangen tussen habitats. Beschrijf de autonome ontwikkeling van de natuur in het gebied, met name gekoppeld aan de overal optredende overgangssituaties van grondsoort (van zand naar veen naar klei) , vochtigheidsgehalte van de bodem (bijvoorbeeld dijken van droog tot heel nat) , oriëntatie op de zon (hellingen op het

---

⁴ Quickscan Ecologie ten behoeve van een zoekgebied windturbines, Gemeente Waalwijk/ DHV, november 2012.

zuiden vs. hellingen op het noorden), waterkwaliteit (afstromend regenwater en grondwater tot aan rivierwater) en aanpassing aan een stedelijke omgeving (biodiversiteit in linten t.o.v. buitengebied en centrum). Ga daarna in op de ingreep-effectrelatie tussen de voorgenomen activiteit, de uitwerking ervan op habitats en overgangen tussen habitats en daarmee op de in het studiegebied aanwezige natuurwaarden. Daarbij kunnen naast effecten op de huidige natuurwaarden ook de potenties voor nieuwe habitats en overgangen met hun eigen soorten worden aangegeven. Geef aan voor welke beschermde of zeldzame dieren en planten aanzienlijke gevolgen te verwachten zijn, wat de aard van de gevolgen is en wat deze gevolgen voor de populaties betekenen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: het college van burgemeester en wethouders van gemeente Waalwijk

Bevoegd gezag: de gemeenteraad van Waalwijk

Besluit: vaststellen van een structuurvisie

Categorie Besluit m.e.r.:

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie D01.2, D04, D11.2, D11.3, D22.2
plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: kader voor ruimtelijke ontwikkelingen binnen de gemeentegrenzen zoals uitbreiding en wijziging van wegen, woningbouw, uitbreiding en wijziging van industrieterreinen, windturbines, natuurontwikkeling en aanleg van een haven.

Procedurele gegevens:

kennisgeving MER in Staatscourant van: 13 februari 2014
ter inzage legging MER: 14 februari t/m 28 maart 2014
aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 31 januari 2014
toetsingsadvies uitgebracht: 14 april 2014

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Ir. B. Barten (werkgroepsecretaris)

Drs. H. Nijenhuis

Ir. H. Otte

M.A.J. van der Tas (voorzitter)

Ir. M.L. Verspui

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Omdat de Commissie niet is geraadpleegd bij de voorbereiding op het MER heeft ze een locatiebezoek afgelegd om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- PlanMER Structuurvisie Waalwijk, BügelHajema Adviseurs b.v., 28 januari 2014;
- Ontwerp-Structuurvisie Waalwijk 2025 onderscheidend meer verleiden, gemeente Waalwijk, 12 december 2013;
- Kaartenoverzicht Ontwerp-Structuurvisie Waalwijk 2025 onderscheidend meer verleiden, gemeente Waalwijk, 2013;
- Notitie 'Autonome Ontwikkeling', gemeente Waalwijk, 2013;
- Bestuursvereenkomst Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL), Provincie Noord-Brabant, gemeente Heusden, gemeente Waalwijk, gemeente 's-Hertogenbosch en Waterschap Aa en Maas, 26 september 2013;
- Windenergie Waalwijk Locatieplan Doorontwikkeling, Bosch Slabbers Landschapsarchitecten, april 2012;
- Raadsbesluit: doorontwikkeling windenergie, Gemeente Waalwijk, 18 september 2012.

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Structuurvisie Waalwijk 2025

ISBN: 978-90-421-3933-6

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

